

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет агротехнологій та природокористування
Кафедра туризму

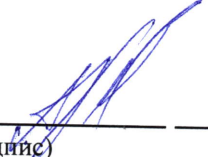
Робоча програма (силабус) освітнього компонента

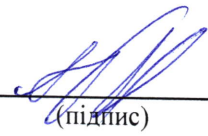
ОК7. Ринок туристичних послуг

(обов'язковий)

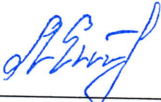
Спеціальність	<u>ІЗ Туризм та рекреація</u>
Освітня програма	<u>Туризм</u>
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)

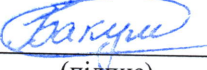
Суми – 2025

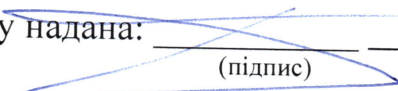
Розробник: О. В. Коваленко, к.пед.н., доцент
(підпис) (прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

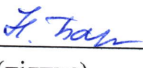
Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри <u>туризму</u>	протокол №12 від 10.06.2025 року. Завідувач кафедри <u></u> <u>О. В. Коваленко</u> (підпис) (прізвище, ініціали)
---	--

Погоджено:

Гарант освітньої програми Л. І. Єспик
(підпис) (ПІБ)

Декан факультету, де реалізується ОП О. М. Бакуменко
(підпис) (ПІБ)

Рецензія на робочу програму надана: Л. А. Дяченко (додається)
(підпис) (ПІБ)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації (Н. М. Баранік)
(підпис) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата 01.07. 2025 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Ринок туристичних послуг		
2.	Факультет/кафедра	Агротехнологій та природокористування / Туризму		
3.	Статус ОК	Обов'язковий		
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	ОПП Туризм Спеціальність ІЗ Туризм та рекреація		
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)	-		
6.	Семестр та тривалість вивчення	ІІ семестр, 1-15 тиждень		
7.	Кількість кредитів ЄКТС	5 кредитів (150 годин)		
8.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота (заняття) денна форма навчання		Самостійна робота денна форма навчання
		Лекційні	Практичні (семінарські)	
		30	30	-
9.	Мова навчання	українська		
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Коваленко Олександр Вікторович, к.пед.н., доцент, завідувач кафедри туризму		
11.1	Контактна інформація	Ел. адреса:olexkovalenko@ukr.net, кафедра туризму, ауд. 211e		
11.	Загальний опис освітнього компонента	Теоретична та практична підготовка студентів спеціальності «Туризм і рекреація» щодо опанування основних засад, напрямків функціонування торгівлі туристичними послугами, що є теоретичним і практичним підґрунтям пошуку оптимальних форм, методів, принципів розв'язання завдань по використанню переваг зовнішньоторговельних відносин між суб'єктами туристичного господарства.		
12.	Мета освітнього компонента	Грунтовне поглиблене вивчення ряду аспектів формування, функціонування та розвитку ринку туристичних послуг; формування у здобувачів цілісної системи навиків функціонування та управління як українським так і світовим ринком туристичних послуг, з урахуванням специфіки функціонування туристичної сфери в сучасних умовах.		
13.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент базується на вивченні таких дисциплін як: Інноваційні технології сфери туризму та рекреації, Туризмологія та основи рекреології. 2. Освітній компонент є основою для: Політика сталого розвитку туризму в Україні.		
14.	Політика академічної доброчесності	При виконанні практичних робіт, написанні модульних, атестаційних та екзаменаційних робіт студент обов'язково має дотримуватись правил академічної доброчесності. При виявленні фактів списування або академічної не доброчесності робота виконана студентом не зараховується.		
15.	Ключові слова	Туризм, ринок послуг, аналіз ринку туристичних послуг, вітчизняний та міжнародний ринки туристичних послуг, дослідження ринку туристичних послуг, організація туристичного процесу, геопросторовість, функціонування ринку туристичних послуг, стратегія та розвиток ринку туристичних послуг.		

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Як оцінюється ПРН
ПРН4. Проводити аналіз геопросторової організації туристичного процесу, проєктувати його стратегічний розвиток на засадах сталості.	Проведення модульного контролю. Індивідуальні завдання, презентації, доповіді. Розробка міні-проєктів з дисципліни. Уважна перевірка та аналіз виконаних завдань. Написання есе, тез доповідей, статей з дисципліни та проблематики дослідження. Іспит.
ПРН5. Здійснювати комплексний аналіз і оцінювання функціонування туристичного ринку різних ієрархічних рівнів, прогнозувати тенденції його розвитку.	Проведення модульного контролю. Індивідуальні завдання, презентації, доповіді. Розробка міні-проєктів з дисципліни. Уважна перевірка та аналіз виконаних завдань. Написання есе, тез доповідей, статей з дисципліни та проблематики дослідження. Іспит.
ПРН6. Аналізувати та оцінювати діяльність суб'єктів туристичного ринку, планувати результати їх стратегічного розвитку.	Проведення модульного контролю. Індивідуальні завдання, презентації, доповіді. Розробка міні-проєктів з дисципліни. Уважна перевірка та аналіз виконаних завдань. Написання есе, тез доповідей, статей з дисципліни та проблематики дослідження. Іспит.
ПРН7. Організовувати співпрацю зі стейкхолдерами, формувати механізми взаємодії суб'єктів туристичного ринку з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.	Проведення модульного контролю. Індивідуальні завдання, презентації, доповіді. Розробка міні-проєктів з дисципліни. Уважна перевірка та аналіз виконаних завдань. Написання есе, тез доповідей, статей з дисципліни та проблематики дослідження. Іспит.

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу. Денна форма навчання				Реком. літ-ра
	Аудиторна робота			Сам. роб.	
	Лк	П.з/ семін	Лаб з.		
Тема 1. Економічна сутність інновацій. 1.1. Характеристика інноваційних теорій. 1.2. Інновації як передумови економічного розвитку. 1.3. Роль інновацій у стабілізації вітчизняної економіки. 1.4. Підприємницька діяльність у сфері туризму.	2	2		11	2, 6, 7, 8
Тема 2. Інноваційні процеси в туризмі і рекреації. 2.1. Загальна характеристика інноваційного процесу. 2.2. Структура інноваційного процесу. 2.3. Інноваційна діяльність у сфері туризму. 2.4. Інноваційні процеси в просуванні і комерціалізації туристичного продукту.	4	4		11	6, 7, 8, 9
Тема 3. Державне регулювання та підтримка інноваційної діяльності в туризмі і рекреації. 3.1. Вплив політичної, економічної і соціальної сфер на інноваційні процеси в туризмі. 3.2. Роль Всесвітньої туристської організації в стимулюванні виникнення і розповсюдженні інновацій. 3.3. Принципи гармонійного розвитку готельно-ресторанного бізнесу і туризму. 3.4. Мета і принципи державної інноваційної політики. 3.5. Засоби державного регулювання інноваційної діяльності.	4	4		11	7, 8, 9, 10
Тема 4. Інформаційні інноваційні технології в тур. діяльності 4.1. Поняття, розвиток і застосування інфо.технологій у туризмі. 4.2. Інформаційні ресурси Інтернет в туристичній діяльності. 4.3. Туристичні інформаційні термінали. 4.4. IT - рішення для туристичних компаній. 4.5. Геоінформаційні технології в туризмі.	4	4		11	2, 8, 9, 10
Тема 5. Інноваційні проекти в туризмі та рекреації 5.1. Зміст та види інноваційних проектів. 5.2. Етапи розробки інноваційних проектів. 5.3. Сучасні види та форми туризму.	4	4		11	1, 3, 4, 10
Тема 6. Правові аспекти інноваційної діяльності 6.1. Інтелектуальна власність в інноваційних процесах. 6.2. Охорона і захист інтелектуальної власності. 6.3. Використання прав на інтелектуальну власність. 6.4. Захист інтересів України в інноваційній сфері.	4	4		11	1, 4, 5, 10
Тема 7. Оцінювання ефективності інновацій в туризмі і рекреації 7.1. Сутність проблеми оцінювання ефективності інновацій. 7.2. Види ефективності інноваційних проектів. 7.3. Методи оцінювання економічної ефективності інноваційної.	4	4		12	1, 3, 4, 7
Тема 8. Інновації у сфері обслуговування 8.1. Інноваційні туристські маршрути інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки. 8.2.Сфера громадського харчування і засоби розміщення. 8.3.Інтернет та мобільний інтернет у сфері туризму та рекреації.	4	4		12	2, 3, 5, 8
Всього за семестр	30	30		90	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ПРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять,</u> консультацій)	Кільк. годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кільк. годин
ПРН4. Проводити аналіз геопросторової організації туристичного процесу, проєктувати його стратегічний розвиток на засадах сталості.	- проведення лекційних занять з використанням мультимедійних презентацій до кожної з тем, проведення практичних робіт; - модерування дискусій за результатами доповідей.	15	- опрацювання незнайомих (нових) термінів; - опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами.	22
ПРН5. Здійснювати комплексний аналіз і оцінювання функціонування туристичного ринку різних ієрархічних рівнів, прогнозувати тенденції його розвитку.	- проведення лекційних занять з використанням мультимедійних презентацій до кожної з тем та практичних робіт з елементами аналізу життєвих ситуацій.	15	- опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами; - аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань; - написання есе та тез доповідей.	22
ПРН6. Аналізувати та оцінювати діяльність суб'єктів туристичного ринку, планувати результати їх стратегічного розвитку.	- проведення лекційних занять з використанням мультимедійних презентацій; - перевірка мультимедійних презентацій, есе, тез доповідей.	15	- опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами; - аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань та підготовка до захисту практичних робіт, а також міні-проєктів.	23
ПРН7. Організовувати співпрацю зі стейкхолдерами, формувати механізми взаємодії суб'єктів туристичного ринку з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.	- проведення лекційних занять з використанням мультимедійних презентацій та практичних робіт; - модерування дискусій за результатами доповідей.	15	- опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами; - аналіз проведеної роботи під час підготовки до захисту практичних робіт, - написання есе та/або тез доповідей; - написання міні-проєктів.	23
Всього годин		60		90

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Практична робота 1. Теоретичні основи аналізу ринку послуг. Створення понятійного глосарію. Есе або презентація з теми заняття.	5 балів / 5%	До 3 тижня
2.	Практична робота 2. Сутність вітчизняного та міжнародного ринків туристичних послуг. Створення понятійного глосарію. Есе або презентація з теми заняття.	5 балів / 5%	До 4 тижня
3.	Практична робота 3. Становлення та особливості ринку туристичних послуг. Складання презентації із прикладами використання документаційного, комунікаційного та програмного забезпечення сучасної туристичної фірми.	5 балів / 5%	До 5 тижня
4.	Практична робота 4. Методичні засади дослідження ринку туристичних послуг. Тези доповіді або презентація на задану тематику.	5 балів / 5%	До 6 тижня
5.	Модульний контроль (тест множинного вибору)	15 балів / 15%	До 7 тижня
6.	Практична робота 5. Геопросторова організація туристичного процесу. Створення понятійного глосарію. Есе або презентація з теми.	5 балів / 5%	До 10 тижня
7.	Практична робота 6. Особливості функціонування ринку туристичних послуг. Створення понятійного глосарію. Есе або презентація з теми заняття.	5 балів / 5%	До 11 тижня
8.	Практична робота 7. Економічні аспекти функціонування ринку туристичних послуг. Тези доповіді або презентація на задану тему із конкретними прикладами.	5 балів / 5%	До 12 тижня
9.	Практична робота 8. Стратегія існування та розвитку ринку туристичних послуг. Складання презентації та есе на тему заняття. Розробка міні-проекту стратегії розвитку ринку туристичних послуг заданого регіону.	5 балів / 5%	До 13 тижня
10.	Модульний контроль (тест множинного вибору)	15 балів / 15%	До 14 тижня
11.	Іспит	30 балів / 30%	В екзаменаційну сесію

5.2.1. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Практична робота до теми 1. Теоретичні основи аналізу ринку послуг.	0 балів	1-2 бали	3-4 бали	5 балів
	Практична робота не виконана	Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теорет. матеріалі	Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Практичні роботи до теми 2. Сутність вітчизняного та міжнародного ринків туристичних послуг.	0 балів	1-2 бали	3-4 бали	5 балів
	Практична робота не виконана	Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в	Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі

			теорет. матеріалі	
Практичні роботи до теми 3. Становлення та особливості ринку туристичних послуг.	0 балів	1-2 бали	3-4 бали	5 балів
	Практична робота не виконана	Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теорет. матеріалі	Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Практичні робота до теми 4. Методичні засади дослідження ринку туристичних послуг.	0 балів	1-2 бали	3-4 бали	5 балів
	Практична робота не виконана	Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теорет. матеріалі	Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Модульний контроль (тест множинного вибору)	0-3 бали	4-8 балів	9-12 балів	13-15 балів
	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест
Практичні робота до теми 5. Геопросторова організація туристичного процесу.	0 балів	1-2 бали	3-4 бали	5 балів
	Практична робота не виконана	Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теорет. матеріалі	Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Практичні роботи до теми 6. Особливості функціонування ринку туристичних послуг.	0 балів	1-2 бали	3-4 бали	5 балів
	Практична робота не виконана	Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теорет. матеріалі	Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Практичні робота до теми 7. Економічні аспекти функціонування ринку туристичних послуг.	0 балів	1-2 бали	3-4 бали	5 балів
	Практична робота не виконана	Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теорет. матеріалі	Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Практичні робота до теми 8. Стратегія існування та розвитку ринку туристичних послуг.	0 балів	1-2 бали	3-4 бали	5 балів
	Практична робота не виконана	Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі

Модульний контроль (тест множинного вибору)	0-3 бали	4-8 балів	9-12 балів	13-15 балів
	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест
Іспит	0-5 балів	5-16 балів	17-27 балів	28-30 балів
	Студент погано орієнтується в теоретичному матеріалі.	Студент недостатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, відповіді мають значні помилки.	Студент достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, помилки у відповідях не значні.	Студент гарно орієнтується в теоретичному матеріалі, відповідь повна і без, або майже без помилок

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D		
60-68	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5.3. Формативне оцінювання

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усне опитування після вивчення кожної теми	Після завершення вивчення теми
2	Усні відповіді на окремі питання під час проведення лекцій та практичних робіт	Протягом всього семестру
3	Аналіз текстів за темами курсу опрацьованих студентом самостійно	Протягом всього семестру
4	Захист практичних робіт	Після здачі роботи
5	Проходження тестування з модульного контролю зі зворотнім зв'язком з викладачем	Відповідно до графіка навчального процесу

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

1. Гонтаржевська Л. І. Ринок туристичних послуг в Україні: навчальний посібник. Донецьк : Східний видавничий дім, 2021. 180 с.
2. Коваленко О. В. Курс лекцій, рекомендації щодо організації практичних занять та самостійної роботи студентів з дисципліни «Ринок туристичних послуг»: навчальне видання для студентів спеціальності «Туризм та рекреація», денної та заочної форми навчання освітнього ступеня «магістр» / укладач О. В. Коваленко. Суми, 2025. 142 с.
3. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг. Київ : Альтерпрес, 2020. 232 с.
4. Мазаракі А. А., Ващенко Н. П. Світовий ринок товарів і послуг. Київ, 2021, 241 с.
5. Міжнародна торгівля: навчальний посібник / ред. Румянцев А. П., Башинська Г. І., Корнілова І. М., Коваленко Ю. О. Київ : Центр навчальної літератури. 2020. 376 с.
6. Румянцев А. П., Коваленко Ю. О. Міжнародна торгівля послугами: навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури. 2020. 112 с.
7. Румянцев А. П., Коваленко Ю. О. Світовий ринок послуг: навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 456 с.
8. Стонер Джеймс А. Ф., Долан Едвін Г. Вступ у бізнес: пер. з англ. Київ : Либідь, 2021. 750 с.
9. Циганкова Т. М., Петрашко Л. П., Кальченко Т. В. Міжнародна торгівля. Київ : КНЕУ, 2020. 325 с.
10. Швець Л. П. Проектний аналіз : навчальний посібник. Львів : Новий світ, 2021. 643 с.

6.2. Додаткові джерела

- Закон України «Про Туризм» № 324/95-вр від 11.02.2015. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>
- Інформаційний розділ Всесвітньої Туристичної Організації. URL : <http://www.world-tourism.org>
- Інформаційний розділ з туризму в Internet. URL : <http://www.travel.net>

**РЕЦЕНЗІЯ НА РОБОЧУ ПРОГРАМУ (СИЛАБУС)
РИНОК ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ**

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента гарантом або членом проєктної групи	Так	Ні	Коментар
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	✓		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають передбаченим ПРН (для обов'язкових ОК)	✓		
Результати навчання за освітнім компонентом дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	✓		

Член проєктної групи ОП Туризм:

Коваленко О. В.
(ПІП)

(Підпис)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента викладачем відповідної кафедри	Так	Ні	Коментар
Загальна інформація про освітній компонент є достатньою	✓		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	✓		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	✓		
Результати навчання (ДРН) стосуються компетентностей студентів, а не змісту дисципліни (містять знання, уміння, навички, а не теми навчальної	✓		
Зміст ОК сформовано відповідно до структурно-логічної схеми	✓		
Навчальна активність (методи викладання та навчання) дає змогу студентам досягти очікуваних результатів навчання (ДРН)	✓		
Освітній компонент передбачає навчання через дослідження, що є доцільним та достатнім для відповідного рівня вищої освіти	✓		
Стратегія оцінювання в межах освітнього компонента відповідає політиці Університету/факультету	✓		
Передбачені методи оцінювання дозволяють оцінити ступінь досягнення результатів навчання за освітнім компонентом	✓		
Навантаження студентів є адекватним обсягу освітнього компонента	✓		
Рекомендовані навчальні ресурси є достатніми для досягнення результатів навчання (ДРН)	✓		
Література є актуальною	✓		
Перелік навчальних ресурсів містить необхідні для досягнення ДРН програмні продукти	✓		

Рецензент (викладач кафедри туризму)

Дяченко Л. А.
(ПІП)

(Підпис)